

W

Well-being of the Elder: A Case Study in Songpenong Subdistrict, Thamai District, Chanthaburi Province

Wittama Thumcharoen^{1,*} Nitasanee Chalernngam² Nittaya Chanasit³

Abstract

The objectives of this research were to study factors influencing the well-being of the elders, and to construct predictive equation for well-being of the elder. The samples were 295 old people in Songpenong subdistrict, Thamai district, Chanthaburi province, and two-stage sampling method was used. Descriptive statistics, i.e., frequency and percentage and inferential statistics were used for data analysis. Binary Logistic Regression Analysis by enter method at 0.05 significance level was also used as inferential statistics. The results showed that the developed model and independent variables were fitting and suitable to explain the well-being of the elderly at 52.70 percent. In addition, it could be used to construct a predictive equation with 95.90 percent correctness. The most four related variables included working (X_3), financial flow (X_4), family (X_6), and good administration of the state (X_7). When assigned $\hat{Y}$ as well-being of the elder. The model was shown as:

$$\hat{Y} = 2.824X_3 + 1.441X_4 + 1.208X_5 + 1.447X_7$$

Keywords: well-being, elder, Chanthaburi

^{1,2} Faculty of Science and Technology, Rambhai Barni Rajabhat University, Chanthaburi, Thailand.

³ Registered Nurse, Professional Level, Songpenong Hospital, Chanthaburi.

* Corresponding author. E-mail: wittabeerart@gmail.com

A

ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

วิทมา ธรรมเจริญ^{1*} นิตยา ชนะสิทธิ์² นิตยา ชนะสิทธิ์³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข และสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้น (Two Stage Sampling) ได้ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 295 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวิ โดยวิธี enter ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมาะสม โดยตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาสามารถอธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 52.70 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ได้ถูกต้องร้อยละ 95.90 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุมี 4 ปัจจัย ได้แก่ การทำงาน (X_3) สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) ชีวิตครอบครัว (X_5) และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ (X_7) เมื่อกำหนดให้ $\hat{Y}$ คือ ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ สามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.824X_3 + 1.441X_4 + 1.208X_5 + 1.447X_7$$

คำสำคัญ: ความอยู่ดีมีสุข ผู้สูงอายุ จันทบุรี

^{1,2} คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

³ โรงพยาบาลสองพี่น้อง จังหวัดจันทบุรี

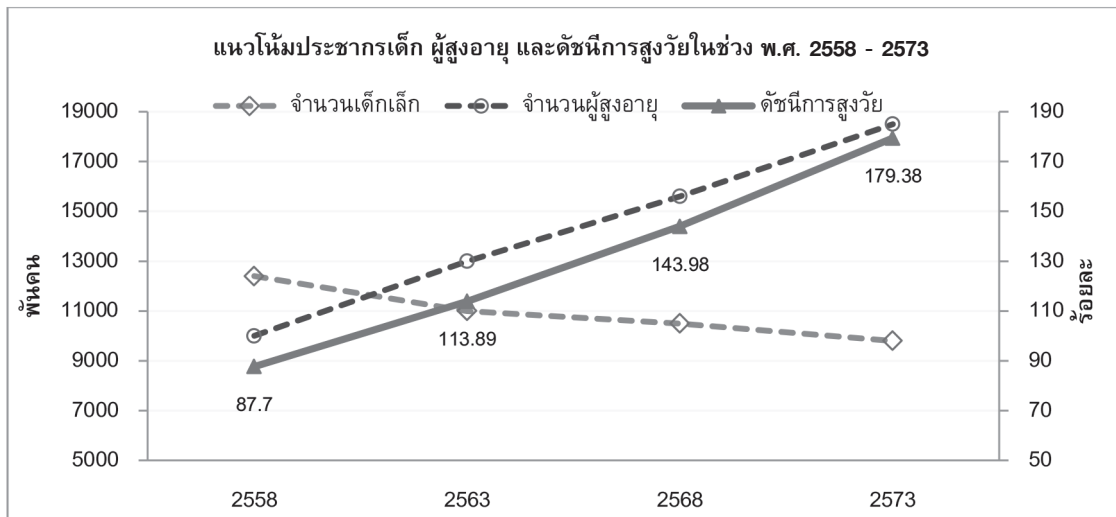
* Corresponding author. Email: wittabeerart@gmail.com

บทนำ

ประชากรผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในรอบหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ซึ่งตัวชี้วัดผู้สูงวัย คือ “ดัชนีการสูงวัย” ซึ่งดัชนีการสูงวัย คือ ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี) สำหรับในประเทศไทยก็มีลักษณะสังคมผู้สูงวัยเช่นเดียวกัน สืบเนื่องมาจาก 2 สาเหตุหลัก คือ 1) อัตราการเกิดลดลงในช่วงเวลา 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา จากข้อมูลเจริญพันธุ์รวม แสดงว่า จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยที่สตรีคนหนึ่งมีตลอดวัยเจริญพันธุ์ได้ลดลงเป็นลำดับจาก 4.9 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2517 เหลือประมาณ 1.6 คน ต่อสตรี 1 คน ในปี 2556 และเหลือประมาณ 1.3 คนต่อสตรี 1 คน ในปี 2576 (Ministry of Social Development and Human Security [MSDHS], 2014) 2) คนไทย

อายุยืนยาวขึ้น จากข้อมูลอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของคนไทย 50 ปีก่อน อายุคาดเฉลี่ยเพศชายประมาณ 55 ปี เพศหญิงประมาณ 62 ปี แต่ในปี พ.ศ. 2557 อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพิ่มสูงขึ้น โดยเพศชายเพิ่มเป็น 72 ปี เพศหญิงเพิ่มเป็น 79 ปี และอีกสิบปีข้างหน้า อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของเพศชายเพิ่มเป็น 76 ปี และเพศหญิงเพิ่มเป็น 83 ปี (MSDHS, 2014)

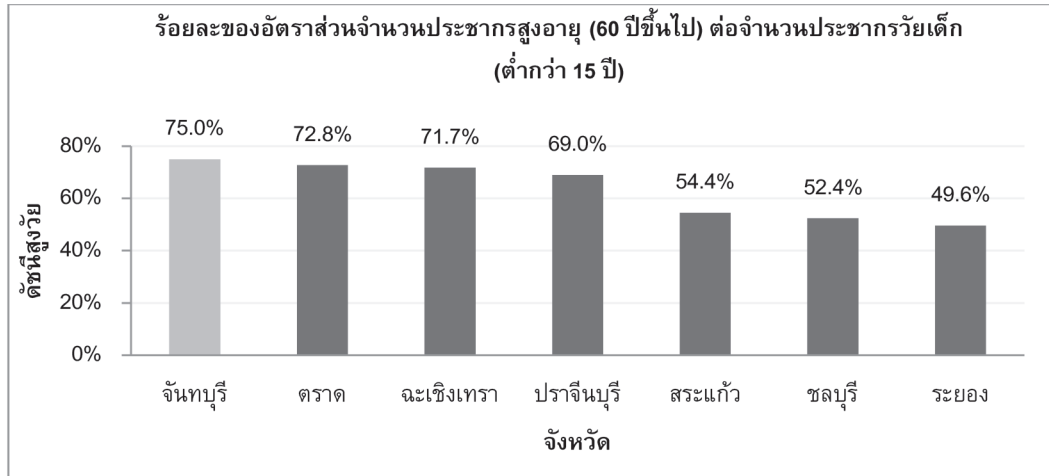
เมื่อประชากรวัยเด็กลดลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้สัดส่วนประชากรสูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสภาวการณ์ลักษณะนี้คาดการณ์ว่าประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558-2573 จะเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” (Aged Society หมายถึง มีค่าดัชนีระหว่าง 50-119.9) และในอีกไม่เกิน 10 ปีข้างหน้า จะเริ่มเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Completed Aged Society หมายถึง มีค่าดัชนีระหว่าง 120-199.9) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวโน้มประชากรเด็ก ผู้สูงอายุ และดัชนีการสูงวัยในช่วง พ.ศ. 2558-2573
ที่มา: MSDHS (2014)

ขณะที่ประเทศไทยกำลังเผชิญหน้ากับสังคมสูงวัย เมื่อพิจารณาผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม ซึ่งต้องการแรงงานวัยทำงานเพื่อขับเคลื่อนประเทศ และเศรษฐกิจของชาติ ในที่นี้จะพิจารณาภาคตะวันออก ที่เป็นแหล่งลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมรถยนต์

น้ำมัน อิเล็กทรอนิกส์ รวมไปถึงแหล่งส่งออกผลไม้ และพืชพันธุ์ทางการเกษตร พบว่า จังหวัดที่มีร้อยละของดัชนีการสูงวัยสูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีดัชนีการสูงวัยสูงถึงร้อยละ 75.0 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี)

หมายเหตุ ดัชนีการสูงวัย = ร้อยละของอัตราส่วนจำนวนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ต่อจำนวนประชากรวัยเด็ก

(ต่ำกว่า 15 ปี) หรือ (Index of Aging-IoA) = $(P60+/P15-) \times 100$

ที่มา: MSDHS (2014)

เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอของจังหวัดจันทบุรี พบว่า อำเภอที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ อำเภอท่าใหม่ และในตำบลสองพี่น้อง มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ 1,256 คน (Statistical System Registration System, 2016) จากอัตราการเกิดที่ลดลง และคนไทยอายุยืนยาวขึ้น จะพบว่า ผู้สูงอายุเริ่มเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากวัยสูงอายุอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายถูกใช้งานมานาน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมถอยทุกด้าน (Othaganont, 2011) จึงทำให้ผู้สูงอายุมีความอยู่ดีมีสุขลดลง ซึ่งทางรัฐบาลได้มีการกำหนดแนวคิดเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ไว้ใน

ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) จนถึงปัจจุบันคือ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นอกจากนี้ รัฐบาลมีการจัดทำแผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2664) ซึ่งกล่าวถึง การส่งเสริมผู้สูงอายุ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ รวมถึงการประมวลและพัฒนานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าภาครัฐให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตและ

ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น ทางผู้วิจัยต้องการศึกษาความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐ และเพื่อให้ทราบว่าหลังจากมีโครงการ หรือนโยบายที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ปัจจัยอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขและสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถนำมาเป็นองค์ความรู้หนึ่ง หรือนำมากำหนดทิศทางเพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ที่ศึกษา หรือประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี
2. สร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้สูงอายุ ไว้ว่า คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (The act on the elderly, B.E. 2546, 2003) ซึ่งให้ความหมายเช่นเดียวกับองค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 1998) ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์อายุเป็นตัวกำหนด ผู้สูงอายุแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้สูงอายุตอนต้น ได้แก่ ผู้ที่มีอายุในช่วง 60-69 ปี และผู้สูงอายุตอนปลาย ได้แก่ ผู้ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป (Kraiphikul, 2010)

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของความอยู่ดีมีสุข คือ การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของชีวิตตัวเอง โดยมีลักษณะเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ภายใต้บริบททางสังคม การให้คุณค่าของบุคคล มาตรฐานความเป็นอยู่ในสังคม ความคาดหวังเป้าหมายในชีวิต และความห่วงใยที่มีอยู่ของบุคคล (WHO, 2007) นอกจากนี้ มีผู้ให้ความหมายของความอยู่ดีมีสุข ว่าหมายถึง การมีสุขภาพอนามัยที่ดี ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความรู้ มีงานทำที่ทั่วถึง มีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีครอบครัวที่อบอุ่น มั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และอยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ (Office of The National Economic and Social Development Board [NESDB], 2005)

จากการทบทวนวรรณกรรมปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหลัก (NESDB, 2005) นอกจากนี้ ยังใช้แนวคิดอื่น ๆ ประกอบด้วย ยกตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ Mongkol et al. (2001, pp. 227-232) ได้เสนอกรอบตัวชี้วัดความสุขออกเป็น 8 หมวด ซึ่งได้มาจากการทำ Focus Group Discussion จากชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญา จากเกษตรกร 4 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ตัวชี้วัดความสุข ประกอบด้วย 1) การมีหลักประกันในชีวิต 2) การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง 3) การมีครอบครัวที่อบอุ่น 4) การมีชุมชนเข้มแข็ง 5) การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี 6) การมีอิสรภาพ เช่น ประกอบอาชีพอิสระ ไม่ถูกคนอื่นครอบงำด้านความคิด 7) การมีความภาคภูมิใจ เช่น มีครอบครัวที่ประสบความสำเร็จ

8) การเข้าถึงธรรมะว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน เช่น ได้เข้าวัดฟังธรรม ทำบุญ ทำทานหรือช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งสามารถสรุปเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

1) สุขภาพอนามัย ได้แก่ การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ภาวะที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือไม่มีโรคประจำตัว การมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา รวมถึงมีภาวะโภชนาการที่ดี การรู้จักป้องกันดูแลสุขภาพที่ดีของตนเองและสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข ซึ่งจะให้มีอายุยืนยาวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2) ความรู้ ได้แก่ การใช้ความรู้เป็นเครื่องมือที่จะเสริมสร้างทักษะ สร้างโอกาส และพัฒนาสติปัญญา และกระบวนการเรียนรู้ให้ คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองและใช้ศักยภาพของตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน การเข้าถึงบริการและคุณภาพการศึกษา

3) การทำงาน ได้แก่ การมีงานทำ ซึ่งจะช่วยให้มีรายได้ สามารถดูแลความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวให้อยู่ดีมีสุขได้

4) รายได้และการกระจายรายได้ ได้แก่ ความพึงพอใจในรายได้ มีการกระจายรายได้ในกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน คือ การสร้างเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การถือครองหรือเป็นเจ้าของทรัพยากรหรือทรัพย์สิน มีอำนาจซื้อเพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ได้มาตรฐาน และไม่มีปัญหาความยากจน ซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจมีผลต่อความอยู่ดีมีสุข (Songwathana, 2015, p. 134)

5) ชีวิตครอบครัว ครอบครัวอยู่ดีมีสุข คือ ครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น คนในครอบครัว

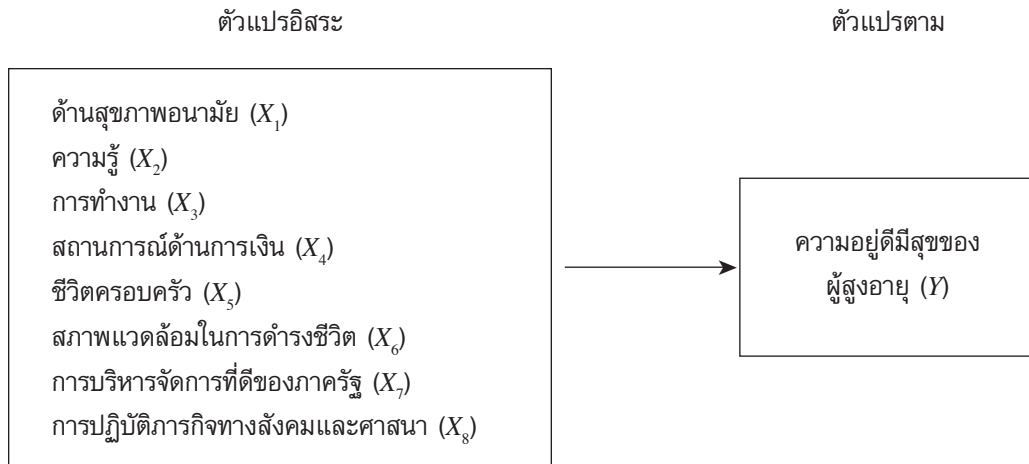
อยู่กันพร้อมหน้า และการได้รับความนับถือจากลูกหลาน รัฐบาลพหุหน้าที่ของครอบครัว มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน การมีความภาคภูมิใจที่ครอบครัวประสบความสำเร็จ บุตรหลานสามารถพึ่งตนเองได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัวถือเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข

6) สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต การมีสภาพแวดล้อมที่ดี หมายความว่า ความรวมถึง การมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยจากสารเคมี มีถนน น้ำประปา และไฟฟ้า มีสิ่งแวดล้อมน่าอยู่ กล่าวคือ การได้รับบริการสาธารณสุขูปโภคที่พอเพียงและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อนามัยสิ่งแวดล้อมที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลคุณภาพการดำรงชีวิตให้เกิดการสนับสนุนความอยู่ดีมีสุขของคนโดยสภาพแวดล้อมที่ดียอมส่งผลต่อสุขภาพร่างกาย และจิตใจที่ดียอมเอื้อต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม

7) การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ คือ มีการดูแลคนในสังคมให้มีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และความโปร่งใสในการพัฒนาและตรวจสอบภาครัฐ การได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย และรัฐกับประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นำไปสู่สังคมที่คนในสังคมอยู่ดีมีสุข รวมถึงความยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพทางการเมือง การกระจายอำนาจบริหารจัดการ

8) การปฏิบัติภารกิจทางสังคม ศาสนา และได้รับการยอมรับนับถือ ได้แก่ การเข้าร่วมชมรมต่าง ๆ การได้เข้าวัดฟังธรรม ทำบุญ ทำทานหรือช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการได้รับการยอมรับนับถือจากสังคม ทำให้ได้ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 8 ตัวแปร ดังกรอบแนวคิดด้านล่าง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และการทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ สถานะในครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้ที่ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน โรคประจำตัว การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา เป็นต้น โดยเป็นแบบกำหนดให้ตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย

ความรู้ การทำงาน สถานการณ์ด้านการเงิน ชีวิตครอบครัว สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต การบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ และการปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา โดยเป็น Rating Scale ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ 5 ระดับ ได้แก่ 1, 2, 3, 4 และ 5 คือ มีความอยู่ดีมีสุขระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ

1.2 การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้วิธีการคำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเมื่อคำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

แบบสอบถาม	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	0.92

2. ประชากร ตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ประชากร และตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 1,256 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)
1	ลิ้ว	133
2	แพ่งซาหยั่ง	127
3	แถว	88
4	เขาน้อย	39
5	สามผาน	92
6	ชำมะปริง	53
7	หนองป่าหมาก	41
8	หนองตาลีน	68
9	วังด้วน	28
10	หนองหงส์	24
11	หนองเสม็ด	17
12	ชำปลาไหล	106
13	วังเวียน	54
14	หนองหงษ์	40
15	ไทรนอง	90
16	ห้วยสะบ้า	72
17	แพ่งซาหยั่งพัฒนา	184
รวม		1,256

การหาขนาดตัวอย่างจากข้อมูลซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ผู้วิจัยเลือกใช้การคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับการประมาณสัดส่วนของประชากรโดยใช้สูตร (Niyamangkoon, 1998, pp. 48-49)

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$

ให้ N แทนขนาดประชากร โดยที่ $n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2}$

โดยที่ n = ขนาดตัวอย่าง

Z = ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้

โดยผู้วิจัยได้คำนวณขนาดตัวอย่าง (n) ที่ทำให้ความคลาดเคลื่อน (e) มีค่าไม่เกิน 0.05 ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% และ $z_{0.025}$ เท่ากับ 1.96 โดยจำนวนประชากรทั้งหมด (N) 1,256 คน แทนค่าได้ ดังนี้

$$n_0 = \frac{Z_{\alpha/2}^2}{4e^2} = \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} = 384.16$$

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} = \frac{384.16}{1 + \frac{384.16}{1256}} = 294.18 + 295$$

ตารางที่ 3 ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามหมู่บ้านในตำบลสองพี่น้อง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ (คน)		ประชากร (N)	ขนาดตัวอย่าง (n)
		60-69 ปี	70 ปีขึ้นไป		
1	ลี้ว	53	80	133	67
3	แถว	39	49	88	44
4	เขาน้อย	8	31	39	20
5	สามพาน	39	53	92	47
6	ชำมะปริง	25	28	53	27
12	ชำปลาไหล	50	56	106	54
16	ห้วยสะบ้า	17	55	72	36
รวม		231	352	583	295

ดังนั้น จำนวนผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างในการศึกษามีจำนวน 295 คน

2.2 การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยความน่าจะเป็นแบบสองชั้น (Two Stage Sampling) เนื่องจากข้อมูลของเทศบาลตำบลสองพี่น้อง จังหวัดจันทบุรีมีการระบุนรายชื่อผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านอย่างชัดเจน ทางผู้วิจัยจึงสามารถสุ่มรายชื่อผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านได้โดยตรง มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มหมู่บ้านในตำบลสองพี่น้องด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 7 หมู่บ้าน (Simple Random Sampling) ได้ บ้านลี้ว บ้านแถว บ้านเขาน้อย บ้านสามพาน บ้านชำมะปริง และบ้านชำปลาไหล และบ้านห้วยสะบ้า

ขั้นที่ 2 สุ่มผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสุ่มผู้สูงอายุจากแต่ละหมู่บ้าน โดยใช้วิธีการจัดสรรให้เป็นสัดส่วนกับขนาดประชากร (Allocation proportional to size) ดังตารางที่ 3

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลที่มีอยู่ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมทางสถิติในการประมวลผล

2. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวิ (Binary Logistic Regression Analysis) เนื่องจากตัวแปรตามที่น่าสนใจมีเพียง 2 ค่า (Amornnimit, 2003, pp. 21-35) คือ มีความอยู่ดีมีสุข และไม่มีอยู่ดีมีสุข ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ใช้การเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการถดถอยลอจิสติกด้วยวิธี Enter

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

จากผู้สูงอายุที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 295 คน พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.10 เป็นเพศชาย ร้อยละ 35.80 มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ร้อยละ 52.50 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 84.10 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.20 ด้านอาชีพ ผู้สูงอายุ

ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.30 รองลงมา คือ ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 24.70 (ให้ลูกหลานดูแลสวนแทน) ด้านรายได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,000-10,000 บาท และไม่มีรายได้ ในร้อยละ 27.90 และ 23.40 ตามลำดับ (ไม่มีรายได้ในที่นี้ คือ ไม่มีรายได้จากการทำงาน แต่ได้รับรายได้จากบุตร โดยเฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน) ด้านความเพียงพอของรายได้ พบว่า มีรายได้เพียงพอไม่มีเงินเก็บ คิดเป็นร้อยละ 39.00 รองลงมาไม่มีรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งมีร้อยละที่ใกล้เคียงกับผู้ที่มีรายได้เพียงพอ มีเงินเก็บ คิดเป็นร้อยละ 31.50 และ 29.50 ตามลำดับ โดยผู้สูงอายุมากกว่าครึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวท่าน) พบว่า ครึ่งหนึ่งมีสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน รองลงมา มีสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 ส่วนผู้ที่ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ พบว่า บุตรสาว/บุตรชาย เป็นผู้ดูแล และดูแลตนเอง คิดเป็นร้อยละที่เท่ากันคือ 44.41 ด้านโรคประจำตัวนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 45.08 รองลงมาเป็นโรคอื่น ๆ เช่น โรคไขมันในเส้นเลือด ภูมิแพ้ กระดูกเสื่อม เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 24.07 ด้านการปฏิบัติการทางสังคม และปฏิบัติการทางศาสนา พบว่า มีผู้เข้าร่วมคิดเป็นร้อยละ 69.20 และ 88.80 ตามลำดับ และเป็นผู้ที่มีความอยู่ดีมีสุข คิดเป็นร้อยละ 95.60 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	106	35.80
หญิง	189	64.10
อายุ		
60-69 ปี	140	47.50
70 ปีขึ้นไป	155	52.50
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	13	4.40
ประถมศึกษา	248	84.10
มัธยมศึกษา	27	9.20
ปวช./ อนุปริญญา (ปวส.)	4	1.40
ปริญญาตรี	3	1.00
อาชีพ		
ข้าราชการบำนาญ	5	1.70
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	16	5.40
รับจ้าง	23	8.20
เกษตรกร	178	60.30
ว่างงาน/ ไม่ได้ทำงาน	73	24.70
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	53	18.00
5,000-10,000 บาท	82	27.90
10,001-20,000 บาท	34	11.50
20,001-30,000 บาท	23	7.80
มากกว่า 30,000 บาท	34	11.50
ไม่มีรายได้	69	23.40
ความเพียงพอของรายได้		
รายได้เพียงพอ มีเงินเก็บ	87	29.50
รายได้เพียงพอ ไม่มีเงินเก็บ	115	39.00
รายได้ไม่เพียงพอ	93	31.50

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานะในครอบครัวของท่าน		
หัวหน้าครอบครัว	190	64.40
สมาชิกครอบครัว	105	35.60
จำนวนสมาชิกในครอบครัว (รวมตัวท่าน)		
1-3 คน	147	49.83
4-6 คน	132	44.75
มากกว่า 6 คนขึ้นไป	16	5.42
ผู้ที่ดูแลความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ดูแลตนเอง	131	44.41
คู่สมรส	43	14.58
บุตรสาว/ บุตรชาย	131	44.41
หลาน	32	10.84
ญาติ	6	2.03
เพื่อนบ้าน	6	2.03
อื่น ๆ เช่น คนข้างบ้าน น้องชาย พยาบาล ลูกเขย	4	1.36
โรคประจำตัว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
โรคเกาต์	11	3.73
โรคเบาหวาน	69	23.39
โรคความดันโลหิตสูง	133	45.08
โรคระบบทางเดินปัสสาวะ	1	0.34
โรคหัวใจ	23	7.80
โรคตา เช่น ต้อกระจก ฯลฯ	7	2.37
โรคไต	7	2.37
โรคมะเร็ง	3	1.02
อื่น ๆ เช่น โรคไขมันในเส้นเลือด ภูมิแพ้ กระดูกเสื่อม เป็นต้น	71	24.07

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้สูงอายุจำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป (ต่อ)

คุณลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ปฏิบัติการกิจทางสังคม		
ไม่ได้เข้าร่วม	91	30.80
เข้าร่วม	204	69.20
ปฏิบัติการกิจทางศาสนา		
ไม่ได้เข้าร่วม	33	11.20
เข้าร่วม	262	88.80
ความอยู่ดีมีสุข		
ไม่มีความอยู่ดีมีสุข	13	4.40
มีความอยู่ดีมีสุข	282	95.60
รวม	295	100.00

ผลการวิจัย

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก

1. ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรที่อยู่ในระดับช่วง (Interval Scale) หรือสูงกว่า หรือกรณีที่เป็นข้อมูลเชิงกลุ่มต้องแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (Dichotomous Variable) ที่มีค่าเป็น 0 กับ 1 เท่านั้น ส่วนตัวแปรตามกรณีที่เป็นการวิเคราะห์ลอจิสติกทวิ (Binary Logistic Regression) จะกำหนดค่าเป็น 0 กับ 1 (Kaiwan, 2014, p. 482)

2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็น 0 เนื่องจากสมการความถดถอยโดยปกติมีค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนใกล้เคียงหรือเท่ากับ 0 จึงไม่จำเป็นต้องตรวจสอบเงื่อนไขนี้ (Siriwan, 2003, pp. 13-22)

3. ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เกิด Multicollinearity (Vanichbuncha, 2006, p. 83) ซึ่งใช้เกณฑ์ของ Stevens (1996, p. 341) คือ ถ้า $r = 0.8$ ขึ้นไปจะเกิดปัญหา Multicollinearity จาก

การทดสอบ พบว่า $r < 0.8$ แสดงว่าไม่เกิดปัญหา multicollinearity

4. การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกจะต้องใช้ขนาดตัวอย่าง (n) เท่ากับ 30 เท่าของจำนวนตัวแปรทำนาย (Vanichbuncha, 2006, p. 83) ซึ่งงานวิจัยนี้เป็นไปตามเกณฑ์

สรุปคือเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวิทั้งหมด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุและสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพง จังหวัดจันทบุรี ใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวิ (Binary Logistic Regression Analysis) เนื่องจากความอยู่ดีมีสุข ซึ่งเป็นตัวแปรตาม เป็น

ตัวแปรกลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ มีความอยู่ดีมีสุข และไม่มีความอยู่ดีมีสุข (Amornnimit, 2003, pp. 21-35)

จากผลการศึกษา พบว่า ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมาะสม (Goodness of Fit) โดย $\chi^2 = 3.368$ p-value = 0.909 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกทวิ (Binary Logistic Regression Analysis) โดยวิธี Enter คือ นำตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปร ได้แก่ สุขภาพอนามัย (X_1) ความรู้ (X_2) การทำงาน (X_3) สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) ชีวิตครอบครัว (X_5) สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต (X_6) การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ (X_7) และการปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา (X_8) เข้าสู่สมการ พบว่า สมการที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 52.70 (Nagelkerke) และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ในตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี ได้ถูกต้องร้อยละ 95.90 ผลการศึกษามีรายละเอียดดังตารางที่ 5

เมื่อพิจารณา Exp(B) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ปัจจัย ได้แก่ การทำงาน (X_3) สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) ชีวิตครอบครัว (X_5) และการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ (X_7) ดังตารางที่ 5 ซึ่งสามารถสร้างสมการโอกาสของการที่ผู้สูงอายุมีความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุได้ ดังนี้

$$Py = \frac{e^{2.824X_3 + 1.441X_4 + 1.208X_5 - 1.447X_7}}{1 + e^{2.824X_3 + 1.441X_4 + 1.208X_5 - 1.447X_7}}$$

โดยที่ Py โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ หรือโอกาสที่ผู้สูงอายุจะมีความอยู่ดีมีสุข ($y = 1$)

$e =$ Exponential Function ($e \approx 2.71828$)

จากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตามของการถดถอยลอจิสติกไม่เป็นรูปเชิงเส้น ซึ่งตีความได้ยาก จึงต้องมีการปรับให้ความสัมพันธ์อยู่ในรูปเชิงเส้น โดยแปลงให้อยู่ในรูปแบบของ Odds หรือ Odd Ratio (Odds หรือ Odd Ratio คือ อัตราส่วนของโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ ($y = 1$) กับโอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ ($y = 0$)) จะได้

$$odds = \frac{Py}{Qy}$$

โดยที่ $Py =$ โอกาสเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ

$Qy =$ โอกาสไม่เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ

และต้องทำการแปลงรูปแบบต่อ โดย take log จะได้ log ของ odds หรือ logit ดังนี้

$$\begin{aligned} \log\left(\frac{Py}{1 - Py}\right) &= \log(odds) \\ &= \log it \\ &= b_0 + b_1x_1 + \dots + b_px_p \end{aligned}$$

เมื่อได้ log ของ odds ratio หรือ logit แล้ว ดังนั้น สามารถสร้างสมการพยากรณ์ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุจะอยู่ในรูปแบบเชิงเส้นตรงได้ ดังนี้ (Amornnimit, 2003, pp. 21-35; Kaiwan, 2014)

$$\hat{Y} = 2.824X_3 + 1.441X_4 + 1.208X_5 - 1.447X_7$$

โดย $\hat{Y} =$ ความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ

$X_3 =$ การทำงาน

$X_4 =$ สถานการณ์ด้านการเงิน

$X_5 =$ ชีวิตครอบครัว

$X_7 =$ การบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ

การตีความผลการศึกษาคความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี

การตีความการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก

โดยปกติจะเป็นการตีความค่า $\text{Exp}(B)$ หรือ odds ratio อย่างไรก็ตามค่า $\text{Exp}(B)$ หรือ odds ratio มีความสัมพันธ์กับโอกาสหรือความน่าจะเป็น (Probability) ในทางบวก ดังนั้น เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น งานวิจัยครั้งนี้จะตีความโดยใช้โอกาสที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาอิทธิพลของการทำงาน (X_3) พบว่าผู้สูงอายุที่ทำงาน จะมี

ความอยู่ดีมีสุขสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน 16.842 เท่า สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4) พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานการณ์ด้านการเงินดีขึ้น 1 หน่วย ความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้น 4.227 เท่า ด้านชีวิตครอบครัว (X_5) พบว่า ผู้สูงอายุที่มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นเพิ่มขึ้น จะมีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้น 3.345 เท่า ด้านการบริหารจัดการที่ดีของรัฐ (X_7) พบว่าถ้าภาครัฐมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีความอยู่ดีมีสุขลดลง 0.235 เท่า รายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ

ตัวแปร	B	S.E.	Wald	df	p-value	Exp(B)
ค่าคงที่	-6.456	3.580	3.252	1	0.071	0.002
สุขอนามัย (X_1)	-0.858	0.929	0.853	1	0.356	0.424
ความรู้ (X_2)	0.916	0.530	2.991	1	0.084	2.500
การทำงาน (อ้างอิง: ไม่ทำงาน) (X_3)	2.824	1.382	4.177	1	0.041	16.842*
สถานการณ์ด้านการเงิน (X_4)	1.441	0.546	6.974	1	0.008	4.227*
ชีวิตครอบครัว (X_5)	1.208	0.546	4.889	1	0.027	3.345*
สภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต (X_6)	0.732	0.871	0.705	1	0.401	2.079
การบริหารจัดการที่ดีของรัฐ (X_7)	-1.447	0.561	6.660	1	0.010	0.235*
การปฏิบัติภารกิจทางสังคมและศาสนา (X_8)	0.597	0.626	0.908	1	0.341	1.816
Chi-square (Omnibus Tests of Model Coefficients) Model = 51.400, Sig.=0.000						
Chi-square (Hosmer and Lemeshow Test) = 3.368, Sig. =0.909						
-2Log likelihood = 55.191, Nagelkerke R^2 =0.527						
Percentage Correct = 95.90						

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความเหมาะสม สมการที่สร้างขึ้นสามารถอธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 52.70

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การทำงาน สถานการณ์ด้านการเงิน ชีวิตครอบครัวและการบริหารจัดการที่ติของรัฐ โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่ทำงานจะมีความอยู่ดีมีสุขสูงกว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน 16.842 เท่า อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร และจากการสัมภาษณ์ พบว่า การทำงานในที่นี้คือการเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ลูกหลาน และให้ลูกหลานดูแลตนเอง จึงมีเวลาพักผ่อน และรู้สึกว่าคุณค่า ลูกหลานมีความเคารพนับถือ ส่งผลให้มีความอยู่ดีมีสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mongkol et al. (2001, pp. 227-232) ที่กล่าวว่า การมีความภาคภูมิใจ การได้ถ่ายทอดความรู้ต่อผู้อื่น รวมถึงการเป็นตัวอย่งที่ดีแก่ผู้อื่นจะทำให้มีความอยู่ดีมีสุข นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิดความอยู่ดีมีสุขของ Goulet (1995) ที่กล่าวถึงคุณค่าเกี่ยวกับศักดิ์ศรี และการได้รับความนับถือ จะทำให้มีความอยู่ดีมีสุข ผู้สูงอายุที่มีสถานการณ์ด้านการเงินดีขึ้น 1 หน่วยระดับความอยู่ดีมีสุขจะเพิ่มขึ้น 4.227 เท่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jewpattanukul (2010, pp. 155-156) ที่สรุปว่าภาวะเศรษฐกิจของครอบครัวมีอิทธิพลโดยอ้อมทางบวกต่อความอยู่ดีมีสุข นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chasoongnoen and Kahirunyaratn (2011, p. 192) ที่พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุข คือ ความเพียงพอของรายได้ และความรู้สึกมั่นคงในทรัพย์สิน ซึ่งการที่สถานการณ์ด้านการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ เนื่องจากว่าบุตรหลาน

ก็ยังคงให้เงินแก่ผู้สูงอายุไว้ใช้จ่าย ผู้สูงอายุจึงรู้สึกว่าไม่ขัดสนและมีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุที่มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่นเพิ่มขึ้น จะมีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้น 3.345 เท่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mongkol et al. (2001, pp. 227-232) ที่กล่าวว่าสัมพันธ์ภาพ และการมีเวลาให้กันของสมาชิกในครอบครัว และการได้รับการยอมรับนับถือ มีผลต่อความอยู่ดีมีสุข และความเกี่ยวพันในครอบครัวมีอิทธิพลทางบวกต่อความอยู่ดีมีสุข โดยส่งผ่านตัวแปรความเกี่ยวพันในครอบครัว (Jewpattanukul, 2010, pp. 155-156) และถ้าภาครัฐมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีความอยู่ดีมีสุขลดลง 0.235 เท่า ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ พบว่า อาจเป็นเพราะถึงแม้จะมีการบริหารจัดการที่ติของรัฐ แต่ระหว่างเก็บข้อมูลเป็นช่วงที่รัฐบาลประกาศใช้มาตรา 44 ห้ามนั่งแคปนั่งท้ายกระบะ ผู้สูงอายุที่ใช้ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรจึงทำให้มีความกังวลเรื่องการบรรทุกคนงาน เพื่อไปยังสวนของตน หรือการใช้มาตรา 44 ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพทางการเมือง ส่งผลให้มีความอยู่ดีมีสุขลดลง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Goulet (1995) ที่ระบุว่า การไม่มีเสรีภาพ ทำให้มีความอยู่ดีมีสุขลดลง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาจะเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุ ได้แก่ การทำงาน และสถานการณ์ด้านการเงิน ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการทำงาน และการออมให้กับผู้สูงอายุ ให้มากขึ้น เช่น การทำชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสัจจะสะสมออมทรัพย์ ฯลฯ เพื่อทำให้ผู้สูงอายุมีงานอดิเรก และรู้สึกว่าคุณค่า ลูกหลานหรือคนในชุมชนมีความเคารพนับถือ เพื่อเป็นการเพิ่มความอยู่ดีมีสุขของผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป

2. จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุที่มีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น จะมีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้น ดังนั้น ควรมีโครงการ หรือกิจกรรมส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรัก ความอบอุ่นให้มากขึ้น เพื่อสร้างความอยู่ดีมีสุขให้กับผู้สูงอายุ

3. จากการศึกษา พบว่า ถ้าภาครัฐมีการบริหารจัดการที่ดีขึ้น ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะมีความอยู่ดีมีสุขลดลง 0.235 เท่า ซึ่งในงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ไม่ได้ลงรายละเอียด ดังนั้น ควรทำการศึกษาในเชิงลึก เช่น การศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการทำความเข้าใจในเชิงลึกต่อไป

บรรณานุกรม

- Amornnimit, U. (2003). Logistic regression analysis: A choice of risk analysis. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 3(2), 21-34. Retrieved from http://www.utcc.ac.th/public_content/files/001/P268_1.pdf (in Thai).
- Chasoongnoen, T., & Kuhirunyaratn, P. (2011). Well-being and related factors among Khon Kaen Pensioners and Elders Association Member, Thailand. *Srinagarind Med*, 26(Suppl), 190-194. Retrieved from file:///C:/Users/User/Downloads/Documents/11-190.pdf (in Thai)
- Goulet, D. (1995). *Development ethics: A guide to theory and practice*. New York: The Apex Press and London: Zed.
- Jewpattanakul, Y. (2010). *Factors influencing family well-being of thai families with adolescents in bangkok and its vicinity*.

(Unpublished doctor's thesis). Mahidol University, Nakornpathom, Thailand. (in Thai).

- Kaiwan, Y. (2014). *Multiple regression analysis*. Bangkok, Thailand: V Print (1991).
- Kraiphikul, P. (2010). *Elder*. Retrieved from <http://haamor.com/> (in Thai).
- Ministry of Social Development and Human Security. (2014). Elderly situation trend and the impact of entering the ASEAN Community. Retrieved November 19, 2016 from https://www.m-society.go.th/article_attach/13225/17347.pdf (in Thai).
- Mongkol, A., Huttapanom, W., Chetchotsak, P., Chalakul, W., Panyoyai, L. & Suwannasheep, S. (2001). Happiness and mental health in the context of Thai society. *Journal of the psychiatric association of Thailand*, 46(3), 227-232. Retrieved from <http://www.psychiatry.or.th/JOURNAL/463/v4636.htm> (in Thai).
- Niyamangkoon, S. (1998). *Sampling technique* (4th ed.). Bangkok, Thailand: Kasetsart University. (in Thai).
- Office of The National Economic and Social Development Board. (2005). *Include indicators on the existence*. Document for National Health Assembly 2005. IMPACT Vonvention Center, Muang Thong Thani, Nonthaburi July 7-8, pp. 35-37. (in Thai).
- Othaganont, P. (2011). *Principle of research and lessons from Thai elderly experience*

- (2nd ed.). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- Siriwan, P. (2003). *Statistics for Computer-Based Research (SPSS Version 10)* (2nd ed.). Bangkok, Thailand: Department of Mathematics and Statistics, Faculty of Science and Technology, University Thammasat University. (in Thai).
- Songwathana, K. (2015). The relationship between family structure and maternal well-being: An analysis of a multigenerational family. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 35(4), 132-146. Retrieved from http://utcc2.utcc.ac.th/utccjournal/journal_book.php?journal_id=42 (in Thai).
- Statistical System Registration System. (2016). Population statistics and home. Retrieved November 19, 2016 from http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php (in Thai).
- Stevens, J. (1992). *Applied multivariate statistics for the social sciences* (2nd ed). Mahwah, N.J.: Lawrence Erlbaum Associate.
- The act on the elderly, B.E. 2546 (2003 A.D.). (2003, 31 December). *Government Gazette*. Issue 120, Part 130Kor, pp. 1-8. (in Thai).
- Vanichbuncha, K. (2006). *Advanced statistics analysis with SPSS for Windows* (5th ed.). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (in Thai).
- World Health Organization. (2007). Mental health: a state of well-being. Retrieved 25 November 2016, from <http://www.who.in/research/en/>
- WHO Regional Office For Europe. (1998). *Wellbeing measures in primary health care*. Sweden: The Declare Project Stockholm.